

*Bas van Holst (1945–2022)***Een integere onderzoeker
en een aimabele collega**

Op 28 februari 2022 is Bas van Holst overleden. Hij was als ‘ruimtelijk econoom’ in de eerste helft van de jaren zeventig aan de Erasmus Universiteit afgestudeerd bij professor L. Klaassen. Na zijn afstuderen heeft Bas lang gewerkt bij het voormalige Nederlands Economisch Instituut (NEI), om later zijn eigen onderzoeksbureau *Doctorandus B* te beginnen. Hij was een gepassioneerd onderzoeker die vooral opviel door zijn capaciteit om niet-conventionele paden te bewandelen. Sinds 1977 publiceerde hij in *ESB* en *FD*.



Vanuit zijn eigen bureau heeft Bas van 1997 tot 2005 als projectleider Economie gewerkt bij het *Project Mainportontwikkeling Rotterdam* (Maasvlakte 2, natuurontwikkeling en verduurzaming bestaand Rotterdams havengebied) en het Vlaams-Nederlandse Project Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium (verdieping Schelde ten behoeve van diepstekende containerschepen). In deze rol hebben wij nauw met hem samengewerkt.

Beide infrastructurele projectorganisaties hadden tot doel om een maatschappelijk gedragen politiek besluit voor te bereiden over toekomstige, nog niet maatschappelijk breed erkende problemen. Bij de aanvang was er sprake van grote politieke en maatschappelijke tegenstellingen, mede doordat (bedrijfs)economische belangen op gespannen voet stonden met milieu-overwegingen.

Bas was in beide projecten de drijvende kracht achter een breed uitgevoerde maatschappelijke kosten-batenanalyse. Hij was de liaison tussen de projectorganisatie, het uitvoerende Centraal Planbureau en de verschillende verbonden maatschappelijke groeperingen. Deze diverse groeperingen werden onder leiding van Bas deelgenoot gemaakt van de onderscheiden stappen in het onderzoek. Zij kregen daarvoor als het ware een rol als mede-uitvoerder.

Twee eigenschappen van Bas bevorderden de uiteindelijke gemeenschappelijke acceptatie van de eindresultaten: Bas had een aanstekelijke charme, en hij stelde zich op als een ervaren en integere onderzoeker, die zich liet leiden door het primaat van onafhankelijke kennis en niet door mogelijk eigen voorkeuren. Afgelopen februari schreef hij dat hij daarbij genoot van “de ruimte en mogelijkheden mezelf te zijn, onafhankelijk. (...) Wel inhuur, maar geen huurling, (...) de mooiste jaren van mijn werkzame leven.”

Bij de start van het Scheldeproject filosofeerde Bas over het te verwachten resultaat van de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Dat gaf een goed beeld van de helikoptervisie die hij had op zijn vakgebied. De redenering was dat de baten minder zouden zijn dan bij de Maasvlakte 2, maar de investeringen nog veel lager. Het project moest dus wel ‘goudgerand’ zijn, redeneerde hij. Na ruim een jaar uitvoering van de analyse bleek dat Bas het heel goed had gezien.

Er waren Nederlandse partijen die vonden dat het Vlaamse project voor Nederland niet zo relevant was. Maar Bas bedacht een list. Hij verdeelde de baten naar rato van de handelsstromen tussen Antwerpen en omliggende grote landsdelen. Hieruit bleek dat de baten voor een groot deel in het zuiden van Nederland zouden worden gerealiseerd. Dus discussie gesloten.

Bas was goed in staat om verschillende onderzoekswerelden te verbinden. Dit was het geval bij de maatschappelijke kosten-batenanalyse en de milieueffectrapportage van beide projecten. Bij het Westerschelde-project waren de procedures en werkwijze ook nog eens in beide landen verschillend. Voor Bas was dat een uitdaging die hij graag aanging.

Bas was niet iemand die zich liet beperken door politieke randvoorwaarden bij beide projecten. Bij de Maasvlakte was de toegestane maximumoppervlakte politiek beperkt; bij de Westerschelde gold dat voor de maximumverdieping. Bas schreef een artikel waarin hij stelde dat het ook mogelijk was geweest om de optimale oppervlakte, respectievelijk de optimale verdieping, te onderzoeken in het licht van de economische waarde van het project en van de natuur- en milieuwaarden. Niet iedereen was hier blij mee, maar Bas kleurde graag buiten de lijntjes.

Discussies werden door hem op het scherpst van de snede gevoerd. Dit leidde niet alleen tot een beter resultaat, maar versterkte – paradoxaal genoeg – ook de onderlinge vriendschap. Samenwerken met Bas was een groot genoegen.

HUUB VAN ZWAM

Gepensioneerd, voormalig directeur van het project Mainportontwikkeling Rotterdam en van het project Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium

HARRY VAN HUUT

Gepensioneerd, voormalig projectleider Duurzaamheid Mainportontwikkeling Rotterdam en Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium